

Prezenta lucrare conține _____ pagini

**EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU
ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a**

Anul școlar 2024 – 2025

Limba și literatura romani maternă

Numele:.....

Inițiala prenumelui tatălui: .....

Prenumele:.....

Școala de proveniență: .....

Centrul de examen: .....

Localitatea: .....

Județul: .....

Nume și prenume asistent	Semnătura

A	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

B	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

C	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Del pes o tøksto:

E pendexlinăqi krănga

Sas jekhvar jekh barvalo *balamno*, kaj sas les trin čhaja. And-jekh dīves, maj anglal te 3al palal *bikinipnasqe* *bută*, pučhlās le čhajan so kamen te anel lenqe. E maj bari manglās lesθar te anel laqe miriklā, e maškarutni čhaj manglās jekh angrustik, thaj i tikni phendās:

– Te anes vi manqe jekh *pendexlinăqi* krănga.

O balamno gelās thaj palal so agorisardās pesqe *bută*, kindās e bare čhajaqe mārīklā, e maškarutnāqe jekh angrustik.

Kana boldās pes khere, andar jekh veś, andās pesqe godāθe kaj i tikni čhaj manglās jekh *pendexlinăqi* krănga. Dās pes tele andar o vurdon te phagel jekh ranik. Andar jekh dikhel jekh *pendexlinăqi* krănga p-i savi sas sovnakutne *pendexa*. Cirdās i krănga tele thaj phaglās la. Jekhaθar inklilās, sar andar i phuv, jekh rīčhino, *astardās* le balamnes e vastesθar thaj phendās lesqe:

– Sosθar phaglān mirri krănga? Kadaja *pendexlin* si mirri! Akana xava tut!

O balamno *trašajlās* thaj phendās lesqe:

– Me phaglem kadaja krănga vaś mirri tikni čhaj. Voj manglās jekh kasavi krănga.

– 3a khere, tha` inker godāθe: o jekhto 3eno savo inklōla anglal tuθe kana areses khere, kodoles des les manqe.

O balamno gelāsθar. Sar areslās and-i bar, i jekhto kaj avilās lesθe sas i tikni čhaj. O balamno andās pesqe godāθe palal o *solax* dino karing o rīčhino thaj lesqe punre kovlārde pen. Phendās savorrenqe e rīčhinesθar thaj sa astarde te roven.

– Na roven, phendās lesqi rromni, 3anav me so si te keras. Kana avela o rīčhino palal amari čhaj, ame arakhasa e *bakrăresqe* čhaja thaj dasa la.

And-jekh dīves, o rīčhino avilās k-o balamno kaj te lel lesqe čhaja.

– Avilem palal mirro kamipen! De man e čhaja!

I daj arakhlās e *bakrăresqe* čhaja thaj dās la e rīčhinesqe.

P-o drom karing o veś, o rīčhino dās pesqe sāma ke vov sas xoxavdo. O rīčhino *boldās* pes k-o kher le balamnesqe thaj phendās:

– Xoxavde man, den man e lače čhaja!

Dikhindoj kadaja *butī*, i maj tikni čhaj manglās te 3al voj e rīčhineça.

Atūnc, e čhajaqe dada line la and-e angalā, cūminde la thaj dine la k-o rīčhino.

Palal jekh vrāma, so-ēl duj aresle and-jekh baro veś. O rīčhino dās pes tele andar o vurdon thaj, paśal jekh *pendexlin*, telal e *patră* sas garavdo jekh udar. Vov putardās o vudar thaj phendās e čhajaqe:

– Haj palal manθe!

I čhaj izdralas daraθar thaj gelās palal o ričhino. Kothe, arakhlās jekh barvalo *kastèlo*. Savorre thanesθe sas duda, mùzika, manuša šukar xurāvde, save denas laqe „Lačho dīves!”, thaj paśal laθe – jekh thagarorro. O thagarorro paśovel e čhajaθar thaj phenel laqe:

– Na sem ričhino, sem thagarorro thaj kamav te prandisarav man tuča. Tu san jekh čhaj kaj si tut jekh šukar vi lačho gi. Tire kamipnača phaglān o *drabaripen* savo kerdās man ričhino. Nais tuqe vaś tiro alosaripen!

Von akharde e čhajaqe daden thaj kerde baro abāv. Savorre živde baxtale lośale.

(*adaptăcia thaj o amboldipen kerde kaθar i Noèmi Kordovān palal o Lev Tolstòj*)

Xramosar o amboldipen ka-o svàko mangipen, dikhindoj o dino tèksto kaθar o jekhto subjèkto.

1. Xramosar, andar o dino dikcionarosqo artìkulo, o sènso andar i avutni fràza vaś o alav „arakhel”: „O balamno gelās thaj **palal** so agorisardās pesqe butā, kindās...” **2 pùntkurā**

palal 1. după 2. în spate 3. apoi 4. la urmă

2. I tikni čhaj phendās pesqe dadesqe te anel laqe ...

- a. miriklā.
- b. jekh angrustik.
- c. jekh pendexlināqi krānga.
- d. love.

2 pùntkurā

O lačho amboldipen si ka-i grafèma

3. And-o veś, o barvalo rrom arakhadilās jekhe ...

- a. ruveča.
- b. ričhineča.
- c. sapeča.
- d. baleča.

2 pùntkurā

O lačho amboldipen si ka-i grafèma

4. Xramosar p-o telutno than savo si o tìtulo e tekstosqo. Čăcar tiro amboldipen xramosarindoj duj informăcie andar o dino tèksto. **4 pùntkurā**

---

5. Xramosar „X” palal svàko enùnco kaj te sikaves kana si cáces vaj na, dikhindoj e informàcie andar o dino tèksto.

6 pùntură

O enùnco	Si cáces	Na si cáces
a. Sas jekhvar jekh barvalo balamno, kaj sas les trin chája.		
b. E maj bari cháj manglăs pesqe dadesθar te anel laqe jekh angrustni.		
c. I pendexlin sas le ríchinesqi.		
d. I maj bari cháj gelăs le ríchineça.		
e. O ríchino sas jekh thagarorro savo sas drabardo.		
f. K-o agor i tikni cháj kerdăs abăv le thagarorreça.		

6. Vakăr, and-e 50–80 alava, **palal sar trebal te avel e dadenqo jubisaripen karing e chave!**

6 pùntură

---

7. O Dinu thaj i Aleksàndra vakären palal o pučhipen: „Sas mišto so kerdăs o ríchino?”.

O Dinu: *Me phenav so o ríchino kerdăs mišto kaj manglăs la tikne chája.*

I Aleksandra: *Me phenav so o ríchino na phiravdăs pes šukar kana manglăs la tikne chája.*

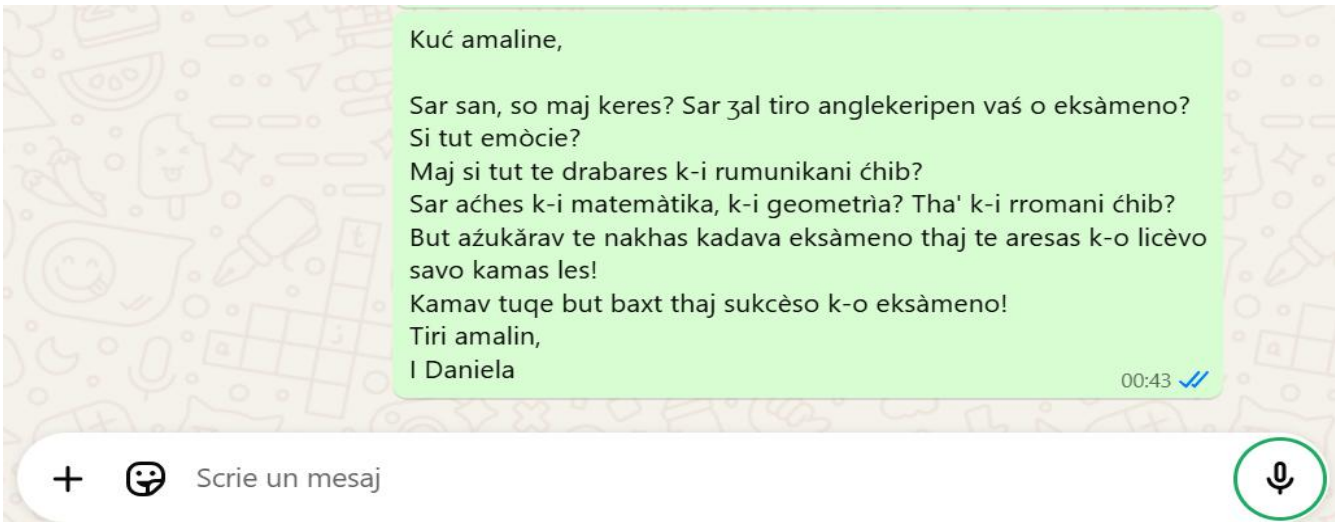
Xramosar jekh tèksto and-e 60–100 alava, and-o savo te xramosaras so tu patăs palal o phenipen le duje ženenqo.

8 pùntură

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Del pes o tèksto:

Kuć amaline,
Sar san, so maj keres? Sar 3al tiro anglekeripen vaş o eksàmeno?
Si tut emòcie?
Maj si tut te drabares k-i rumunikani čhib?
Sar ačhes k-i matemàtika, k-i geometrià? Tha' k-i rromani čhib?
But ažukàrav te nakhas kadava eksàmeno thaj te aresas k-o licèvo
savo kamas les!
Kamav tuqe but baxt thaj sukcèso k-o eksàmeno!
Tiri amalin,
I Daniela

00:43 ✓✓

+ 😊 Scrie un mesaj 🎤

Xramosar o amboldipen ka-o svàko mangipen, dikhindoj o dino tèksto kaθar o dujto subijèkto.

1. Si pan3 silàbe and-o alav ...
- amalin.
  - čhib.
  - anglekeripen.
  - emòcie.

2 pùnturà

O lačho amboldipen si ka-i grafèma

.

2. O alav telal savo si cirdini jekh linia andar o enũncu: „Kamav **tuqe** but baxt thaj sukcẽso k-o eksãmẽno! ...” si
- a. substantivo/ navni.
  - b. pronũmbro/ sarnavni.
  - c. vẽrbo/ kernavni.
  - d. adžektivu/ pašnavni.

— 2 pũnkturã

O lačho amboldipen si ka-i grafẽma

3. O vẽrbo telal savo si cirdini jekh linia andar o enũncu: „Sar **zal** tiro anglekeripen vaš o eksãmẽno?” si ka-o mũdo ...
- a. indikativo.
  - b. konžunktivo.
  - c. kondicionãlo.
  - d. infinitivo.

2 pũnkturã

O lačho amboldipen si ka-i grafẽma

4. I Alesia xramosarel palpale jekh mesãžo pesqe amalinãqe. Xramosar, maj tele, and-e čuče thana, e trebũtne alava palal sar mangel pes and-e parantẽze.

4 pũnkturã

Kuć amaline,

Akana som mišto? Si man emũcie, tha' na maj som kadja daravni.

Agorisardũm savorre butã vaš i rumunikani _____ (**čhib, o nominativo kẽzo, jekhipen**). Xatãrav len sã.

K-i geometria si varesode phare zanglimata save trebal te avav baredikhipnaça lenŕe.

K-i _____ (**rromano, jekhipen, zuvlikani fũrma**) čhib žanav savorre butã.

Kathe trebal te liav i nũta deš.

Vi me kamav te nakhas lačhes prdal kadava eksãmẽno! Me kamavas kaj ame _____ (**aresel, o konžunktivo mũdo**) sa k-jekh licẽvo.

Kamav vi _____ (**tu, o dativo kẽzo**) but baxt thaj sukcẽso k-o eksãmẽno!

Tiri amalin,

I Alesia

5. Ker jekh propozicia and-i savi o alav „čhib” te avel ka-o kẽzo nominativo.

4 pũnkturã

---

6. Ker jekh fràza andar duj propozìcie and-i savi e predikàtură te aven e vèrbură „*zanel*” thaj „*siklöl*”. E vèrbură d-ašti te aven k-e verver mòdură thaj vaxta.

4 pùntură

---

7. O telutno tèksto si lino palal o internèto. Anda lesθe si vortografiaqe thaj puntuaciaqe doša. Lačhar o tèksto, xramosarindoj les lačhes pa-o telutno than.

4 pùntură

Akana, palal o eksàmeno me kames te ingerav maj dur mirre stùdie thaj te 3av k-i licèvo. N-ašti te pherav mirri suno bi edukaciaqo. I škòla si but importànto vaś manqo.

---

8. Ker jekh tèksto, andar 40–70 alava, and-o savo te vakăres palal „**sosθar si importànto i edukàcia vaś e tuqe?**”.

8 pùntură

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Del pes o tèksto:

O Nevo Berś

Kamavas kaj o Nevo Berś te anel sastipen,
Kamavas kaj o Nevo Berś te anel lačhipen,
Kamavas kaj o Baro Del te mukhel mištipeŋ,
Kamavas kaj o Baro Del te čhorel lośalipen.

Kamavas kaj and-i lùmă te na aven marimata,
Kamavas kaj maşkar e rroma te-aven xatărimata,
Kamavas kaj o Del te kovlărel i lùmă pesqe milaça,
Kamavas kaj Vov te păzil i Rumunîa pesqe paçaça.

Kamavas te na inkeras godăŋe e nasulimata,
Kamavas te na phiravas amença e bilośalimata,
Kamavas te na phiras kale vi nasule gîndurença,
Kamavas te na maj avas le phagerde ilença.

Kamavas kaj amare čhave k-i škòla te phiren,
Kamavas kaj vaş aver modêlură von t-aven,
Kamavas kaj e terne te na bistren kaŋar von gelen,
Kamavas kaj i rromani komunitêta von te vazden.

Kamavas kaj e manuśa te aven čaće amala,
Kamavas kaj e rroma te aven sar e phrala,
Kamavas kaj so si and-o ilo te avel phendo,
Kamavas kaj o xoxavipen te avel rigaŋe mukhlo.

Kamavas tumenqe mirre familiaqe kamimata:
Kamavas sastipen, loś, pakiv vi xatărimata,
Kamavas baxt, phralipen, godî vi miştimata,
Kamavas tumenqe zor, kham vi... asaimata!
(palal o Jonel Kordovan)

